

(návrh)

ZÁKON

Z 2011

o dobrovoľníctve

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

§ 1

Predmet zákona

(1) Tento zákon upravuje právne postavenie dobrovoľníka a právne vzťahy pri poskytovaní služieb, činností a iných výkonov (ďalej len „dobrovoľnícka činnosť“) dobrovoľníkom.

(2) Tento zákon sa vzťahuje na činnosť vykonávanú dobrovoľníkom podľa osobitných zákonov¹⁾, ak tieto osobitné zákony neustanovujú inak.

§ 2

Dobrovoľník

(1) Dobrovoľníkom je fyzická osoba, ktorá na základe svojho slobodného rozhodnutia vo svojom voľnom čase bez nároku na odmenu poskytuje inej osobe s jej súhlasom v jej prospech alebo vo verejný prospech dobrovoľnícku činnosť založenú na svojej schopnosti, zručnosti alebo vedomosti a spĺňa podmienky ustanovené týmto zákonom.

(2) Dobrovoľník poskytuje dobrovoľnícku činnosť na základe zmluvy o dobrovoľníckej činnosti (ďalej len „zmluva“) uzatvorenej s osobou so sídlom alebo pobytom na území Slovenskej republiky, ktorej poskytuje dobrovoľnícku činnosť (ďalej len „prijímateľ dobrovoľníckej činnosti“), alebo s právnickou osobou so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorá organizuje alebo sprostredkúva dobrovoľnícku činnosť pre inú osobu s jej súhlasom v jej prospech alebo vo verejný prospech (ďalej len „vysielajúca organizácia“).

(3) Dobrovoľníkom je aj člen občianskeho združenia, odborovej organizácie, politickej strany alebo hnutia, cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, člen správnej rady, dozornej rady alebo iného obdobného riadiaceho alebo kontrolného orgánu právnickej osoby, zamestnanec, žiak, študent alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ak

¹⁾ Napr. § 57 a 58 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi v znení zákona č. 562/2005 Z. z., § 52a zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 5 zákona č. 460/2007 Z. z. o Slovenskom Červenom kríži a ochrane znaku a názvu Červeného kríža a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 11 až 13 zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- a) dobrovoľnícku činnosť poskytuje mimo svojich členských, pracovných, služobných a študijných povinností, vyplývajúcich mu zo zákona, zo stanov, z pracovnej zmluvy, zo služobnej zmluvy, zo študijného poriadku alebo z iného obdobného pre neho záväzného dokumentu,
- b) dobrovoľnícku činnosť neposkytuje orgánom alebo funkcionárom právnickej osoby, ktorej je členom, zamestnancom, žiakom alebo študentom,
- c) prípadné neposkytnutie dobrovoľníckej činnosti nie je sankcionované vnútorným orgánom ako neplnenie úloh podľa stanov, pracovnej zmluvy, služobnej zmluvy, študijného poriadku alebo iného obdobného pre neho záväzného dokumentu a
- d) dobrovoľnícku činnosť poskytuje mimo svojho podnikania alebo inej zárobkovej činnosti.

§ 3

Dobrovoľnícka činnosť

- (1) Dobrovoľník poskytuje dobrovoľnícku činnosť najmä
- a) osobám so zdravotným postihnutím, cudzincom a osobám bez štátnej príslušnosti, osobám počas výkonu trestu odňatia slobody a po návrate z výkonu trestu odňatia slobody, drogovu a inak závislým osobám, nezaopatreným deťom, osobám odkázaným na starostlivosť iných osôb, seniorom osobám trpiacim domácim násilím a nezamestnaným osobám alebo pri poskytovaní verejnoprospešných činností a ďalších činností v oblasti sociálnych vecí a zdravotníctva,
 - b) pri starostlivosti o deti a organizovaní využitia ich voľného času,
 - c) pri odstraňovaní následkov prírodných katastrof, ekologických katastrof, pri humanitárnej pomoci a v civilnej ochrane a pri uskutočňovaní rozvojových programov v rámci projektov domácich, zahraničných a medzinárodných organizácií,
 - d) pri tvorbe, ochrane, udržiavaní alebo zlepšovaní životného prostredia, pri starostlivosti o ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva a pri organizovaní kultúrnych, športových, charitatívnych, vzdelávacích a osvetových podujatí,
 - e) pri odstraňovaní foriem sociálneho a ekonomického znevýhodnenia a znevýhodnenia vyplývajúceho z dôvodu veku a zdravotného postihnutia, ktorého cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi podľa osobitného zákona²⁾.
- (2) Za dobrovoľnícku činnosť podľa tohto zákona sa nepovažuje
- a) činnosť medzi manželmi a medzi blízkymi osobami³⁾,
 - b) činnosť vykonávaná pre uspokojenie svojich osobných záľub,
 - c) činnosť vykonávaná v rámci podnikania alebo inej zárobkovej činnosti,
 - d) činnosť vykonávaná v pracovnoprávnom vzťahu, v štátnozamestnaneckom pomere, služobnom pomere, členskom pomere alebo činnosť vykonávaná v rámci študijných povinností,

²⁾ Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

³⁾ § 116 Občianskeho zákonníka.

- e) vzájomná občianska alebo susedská výpomoc,
- f) odborná činnosť upravená osobitnými predpismi.

- (3) Dobrovoľnícku činnosť môže vykonávať dobrovoľník, ktorý dovŕšil vek najmenej 15 rokov.
- (4) Dobrovoľnícku činnosť na území Slovenskej republiky môže vykonávať dobrovoľník, ktorý nie je štátnym občanom Slovenskej republiky po splnení podmienok ustanovených osobitným predpisom⁴⁾.

§ 4

Vysielajúca organizácia

- (1) Vysielajúcou organizáciou môže byť, ak tento zákon neustanovuje inak, iba právnická osoba, ktorá má v predmete svojej činnosti organizovanie alebo sprostredkovanie dobrovoľníckej činnosti a je
 - a) občianskym združením⁵⁾,
 - b) neziskovou organizáciou poskytujúcou všeobecne prospešné služby⁶⁾ alebo
 - c) cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou alebo právnickou osobou odvodzujúcou svoju právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti⁷⁾.
- (2) Vysielajúca organizácia v rámci svojej činnosti vyberá, eviduje, pripravuje a vysielá dobrovoľníkov na výkon dobrovoľníckej činnosti a uzatvára s nimi zmluvu. Evidencia dobrovoľníkov, ktorú vysielajúca organizácia vedie, obsahuje tieto údaje
 - a) meno, priezvisko a rodné priezvisko,
 - b) dátum a miesto narodenia,
 - c) adresu trvalého pobytu,
 - d) adresu bydliska, ak sa odlišuje od adresy trvalého pobytu,
 - e) číslo zmluvy alebo údaje podľa § 6 ods. 2,
 - f) ustanovenie o ochrane osobných údajov podľa osobitného zákona⁸⁾.
- (3) Vysielajúca organizácia je povinná uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu⁹⁾ a úrazové poistenie v prospech dobrovoľníka, s ktorým uzatvára zmluvu. Dobrovoľník je zodpovedný za škodu⁹⁾, ktorú spôsobil prijímateľovi dobrovoľníckej činnosti alebo tretej osobe zavineným protiprávnym konaním v priamej príčinnej súvislosti s poskytovaním dobrovoľníckej činnosti.

⁴⁾ Napr. zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁵⁾ Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.

⁶⁾ Zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov.

⁷⁾ Zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov

⁸⁾ Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

⁹⁾ § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka.

(4) Vysielajúca organizácia, ktorá vysielá dobrovoľníka poskytovať dobrovoľnícku činnosť do cudziny, je povinná podľa druhu, povahy a rozsahu dobrovoľníckej činnosti a podmienok v štáte, v ktorom má poskytovať dobrovoľnícku činnosť, dohodnúť pre tento štát zdravotné poistenie dobrovoľníka a najvyššiu možnú úroveň ochrany bezpečnosti a zdravia dobrovoľníka.

(5) Vysielajúca organizácia je povinná zabezpečiť plnenie povinností a opatrení podľa osobitného predpisu¹⁰⁾ v rozsahu nevyhnutnom na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia dobrovoľníka pri výkone dobrovoľníckej činnosti tak, aby dobrovoľnícku činnosť dobrovoľník poskytoval v podmienkach neohrozujúcich jeho život a zdravie vzhľadom na druh a povahu dobrovoľníckej činnosti. Ak je na poskytovanie dobrovoľníckej činnosti potrebné podľa osobitných predpisov¹⁰⁾ osobitné vybavenie alebo oblečenie, najmä ochranný odev a iné osobné ochranné pracovné prostriedky a pracovné pomôcky, vysielajúca organizácia je povinná ich zabezpečiť dobrovoľníkovi pred začatím poskytovania dobrovoľníckej činnosti. Vysielajúca organizácia zabezpečí, že dobrovoľník mladší ako 18 rokov bude činnosti vykonávať pod dohľadom zodpovednej fyzickej osoby s jej súhlasom, ktorá bude uvedená v zmluve s uvedením údajov o tejto fyzickej osobe v rozsahu podľa odseku 2 písm. a) až d).

(6) S dobrovoľníkom mladším ako 18 rokov vysielajúca organizácia nesmie dohodnúť poskytovanie dobrovoľníckej činnosti, ktorá je neprimeraná anatomickým, fyziologickým a psychologickým osobitostiam jeho veku, alebo pri ktorej by bol vystavený zvýšenému nebezpečenstvu úrazu alebo iného poškodenia zdravia.

(7) Vysielajúca organizácia je povinná podľa povahy a druhu dobrovoľníckej činnosti poučiť dobrovoľníka o rizikách spojených s výkonom dobrovoľníckej činnosti, ktorá by mohla ohroziť jeho zdravie alebo život.

(8) Ak o to dobrovoľník požiada, vysielajúca organizácia je povinná mu vydať písomné potvrdenie o trvaní a obsahu dobrovoľníckej činnosti a písomné hodnotenie jeho dobrovoľníckej činnosti.

(9) Vysielajúca organizácia je oprávnená na účely zabezpečenia výkonu dobrovoľníckej činnosti spracúvať osobné údaje v rozsahu podľa odseku 2 písm. a) až d) a tie isté údaje aj o zodpovednej fyzickej osobe podľa odseku 5, ako aj údaje týkajúce sa výkonu dobrovoľníckej činnosti.

(10) Ak vysielajúca organizácia uzatvorí dohodu o podmienkach výkonu dobrovoľníckej činnosti s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti, táto dohoda musí byť v súlade so zmluvou, ktorú vysielajúca organizácia uzatvorila s dobrovoľníkom.

¹⁰⁾ § 2 ods. 2 písm. c) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

§ 5 Prijímateľ dobrovoľníckej činnosti

(1) Prijímateľ dobrovoľníckej činnosti v rámci svojej činnosti vyberá, spravidla eviduje a pripravuje dobrovoľníkov na výkon dobrovoľníckej činnosti a uzatvára s nimi zmluvu v prípade, ak takúto zmluvu dobrovoľník neuzatvoril s vysielajúcou organizáciou. Evidencia dobrovoľníkov, ktorú prijímateľ dobrovoľníckej činnosti vedie, obsahuje údaje v rozsahu podľa § 4 ods. 2.

(2) Prijímateľ dobrovoľníckej činnosti je povinný uzavrieť poistenie zodpovednosti za škodu⁹⁾ a úrazové poistenie v prospech dobrovoľníka, s ktorým uzatvára zmluvu, ak ho neuzavrela už vysielajúca organizácia. Dobrovoľník je zodpovedný za škodu⁹⁾, ktorú spôsobil prijímateľovi dobrovoľníckej činnosti alebo tretej osobe zavineným protiprávnym konaním v priamej príčinnej súvislosti s poskytovaním dobrovoľníckej činnosti.

(3) Prijímateľ dobrovoľníckej činnosti je povinný zabezpečiť plnenie povinností a opatrení podľa osobitného predpisu¹⁰⁾ v rozsahu nevyhnutnom na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia dobrovoľníka pri výkone dobrovoľníckej činnosti tak, aby dobrovoľnícku činnosť dobrovoľník poskytoval v podmienkach neohrožujúcich jeho život a zdravie vzhľadom na druh a povahu dobrovoľníckej činnosti. Ak je na poskytovanie dobrovoľníckej činnosti potrebné podľa osobitných predpisov¹⁰⁾ osobitné vybavenie alebo oblečenie, najmä ochranný odev a iné osobné ochranné pracovné prostriedky a pracovné pomôcky, prijímateľ dobrovoľníckej činnosti je povinný ich zabezpečiť dobrovoľníkovi pred začatím poskytovania dobrovoľníckej činnosti, ak ich nezabezpečila vysielajúca organizácia. Prijímateľ dobrovoľníckej činnosti zabezpečí, že dobrovoľník mladší ako 18 rokov bude činnosti vykonávať pod dohľadom zodpovednej fyzickej osoby s jej súhlasom, ktorá bude uvedená v zmluve s uvedením údajov o tejto fyzickej osobe v rozsahu podľa § 4 ods. 2 písm. a) až d).

(4) S dobrovoľníkom mladším ako 18 rokov prijímateľ dobrovoľníckej činnosti nesmie dohodnúť poskytovanie dobrovoľníckej činnosti, ktorá je neprimeraná anatomickým, fyziologickým a psychologickým osobitostiam jeho veku, alebo pri ktorej by bol vystavený zvýšenému nebezpečenstvu úrazu alebo iného poškodenia zdravia.

(5) Prijímateľ dobrovoľníckej činnosti je povinný podľa povahy a druhu dobrovoľníckej činnosti poučiť dobrovoľníka o rizikách spojených s výkonom dobrovoľníckej činnosti, ktorá by mohla ohroziť jeho zdravie alebo život.

(6) Ak o to dobrovoľník alebo vysielajúca organizácia požiada, prijímateľ dobrovoľníckej činnosti je povinný im vydať písomné potvrdenie o trvaní a obsahu dobrovoľníckej činnosti dobrovoľníka a písomné hodnotenie jeho dobrovoľníckej činnosti.

(7) Prijímateľ dobrovoľníckej činnosti je oprávnený na účely zabezpečenia výkonu dobrovoľníckej činnosti spracúvať osobné údaje v rozsahu podľa § 4 ods. 2 písm. a) až d) a tie isté údaje aj o zodpovednej fyzickej osobe podľa odseku 3, ako aj údaje týkajúce sa výkonu dobrovoľníckej činnosti.

§ 6

Zmluva

(1) Zmluva môže mať formu ústnej dohody, alebo písomnú formu. Ak ide o dobrovoľnícku činnosť poskytovanú v cudzine, alebo ak dobrovoľníkom je osoba mladšia ako 18 rokov, zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Ak ide o dobrovoľníka mladšieho ako 18 rokov, účastníkom zmluvy je aj jeho zákonný zástupca.

(2) Pri zmluve vo forme ústnej dohody musí byť medzi dobrovoľníkom a prijímateľom dobrovoľníckej činnosti alebo vysielajúcou organizáciou dohodnuté miesto, obsah a trvanie dobrovoľníckej činnosti a určená zodpovedná fyzická osoba podľa § 4 ods. 5 alebo § 5 ods. 3.

(3) Písomná zmluva obsahuje najmä

a) meno, priezvisko, dátum a miesto narodenia, adresu trvalého pobytu a adresu bydliska dobrovoľníka, ak sa odlišuje od adresy trvalého pobytu,

b) označenie prijímateľa dobrovoľníckej činnosti alebo vysielajúcej organizácie s uvedením názvu, sídla, identifikačného čísla, ak ide o právnickú osobu, alebo mena, priezviska, dátumu a miesta narodenia a adresy trvalého pobytu, ak ide o fyzickú osobu,

c) miesto, obsah a trvanie dobrovoľníckej činnosti a označenie prijímateľa dobrovoľníckej činnosti podľa písmena b), ak je zmluva uzatvorená s vysielajúcou organizáciou,

d) materiálne zabezpečenie dobrovoľníka, ak bolo dohodnuté, najmä spôsob stravovania a ubytovania dobrovoľníka, spôsob dopravy alebo úhradu cestovných náhrad spojených s cestou na miesto výkonu dobrovoľníckej činnosti, príspevok na úhradu nevyhnutných výdavkov na miesto poskytovania dobrovoľníckej činnosti, poskytnutie ochranného odevu a iných osobných ochranných pracovných prostriedkov alebo poskytnutie jednotného oblečenia alebo iného osobného vybavenia,

e) dôvody, pre ktoré možno poskytovanie dobrovoľníckej činnosti predčasne skončiť,

f) iné údaje o dôležitých skutočnostiach, ktoré sú pre poskytovanie dobrovoľníckej činnosti nevyhnutné, a ktoré sú preventívne z hľadiska ochrany života alebo zdravia dobrovoľníka, najmä poskytnutie inštruktáže, výcviku, školenia alebo inej odbornej prípravy, umožnenie styku s kontaktnou osobou prijímateľa dobrovoľníckej činnosti alebo vysielajúcej organizácie.

(4) Ak ide o dobrovoľnícku činnosť v cudzine, dobrovoľník predkladá pred uzavretím zmluvy potvrdenie o svojom zdravotnom stave alebo čestným vyhlásením potvrdí, že mu nie sú známe prekážky výkonu dobrovoľníckej činnosti vzhľadom na povahu a druh vykonávanej dobrovoľníckej činnosti uvedenej v návrhu zmluvy.

(5) Zmluva môže obsahovať aj záväzok prijímateľa dobrovoľníckej činnosti alebo vysielajúcej organizácie, že uhradí dobrovoľníkovi vynaložené náklady na dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie a dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu¹¹⁾ a zdravotné poistenie podľa osobitného predpisu¹²⁾, ktoré mu vznikli uzavretím takéhoto poistného vzťahu počas vykonávania dobrovoľníckej činnosti.

¹¹⁾ Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

¹²⁾ Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

(6) Ak ide o dobrovoľníka mladšieho ako 18 rokov, je súčasťou zmluvy podľa odseku 2 a 3 aj ustanovenie o vykonávaní dobrovoľníckej činnosti pod dohľadom zodpovednej fyzickej osoby podľa § 4 ods. 5 alebo § 5 ods. 3 s uvedením údajov o tejto fyzickej osobe v rozsahu podľa § 4 ods. 2 písm. a) až d) a vyjadrením súhlasu tejto fyzickej osoby.

(7) Dobrovoľník za poskytovanie dobrovoľníckej činnosti nedostáva odmenu. Zabezpečenie dobrovoľníka plnením podľa odseku 3 písm. d) a podľa odseku 5 nie je odmenou ani protihodnotou, ale má slúžiť na uskutočnenie alebo uľahčenie poskytnutia dobrovoľníckej činnosti.

§ 7

Dobrovoľnícka činnosť vykonávaná pre štát a pre orgány verejnej správy

Štátne orgány, vyššie územné celky, obce a nimi zriadené alebo založené právnické osoby môžu využívať dobrovoľnícku činnosť na podporu plnenia svojich úloh podľa osobitných predpisov na účel podľa § 3. Pri využívaní dobrovoľníckej činnosti majú tieto právnické osoby postavenie a povinnosti vysielajúcej organizácie alebo prijímateľa dobrovoľníckej činnosti podľa tohto zákona.

§ 8

Prechodné ustanovenie

Vysielajúca organizácia, ktorá vykonáva činnosť v oblasti dobrovoľníctva podľa tohto zákona, je povinná do šiestich mesiacov od účinnosti tohto zákona mať v predmete svojej činnosti organizovanie alebo sprostredkovanie dobrovoľníckej činnosti, inak je povinná túto činnosť bezodkladne ukončiť.

§ 9

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1.decembra 2011.